

Finansminister
Trygve Slagsvold Vedum

Deres ref:

Vår ref: SH

Dato: 13.02.2024

Akademikernes innspill til statsbudsjettet 2025 - Finansdepartementet

Det er ingen tvil om at de store utfordringene vi som samfunn og verdenssamfunn står overfor krever forskning, utvikling og innovasjon både i offentlig og privat sektor. For å lykkes med å møte utfordringene trenger vi store teknologiske framskritt, kompetanse til å ta teknologien i bruk og grunnleggende samfunnsendringer.

Ambisjonene for norsk forskning og utdanning kommer til uttrykk i Langtidsplanen og krever store investeringer. Akademikerne mener at forsknings- og utdanningssektoren må få nødvendige rammer slik at de kan oppfylle sine oppdrag og samlet være en motor for forskning, utdanning og innovasjon. Det er behov for både å styrke den langsiktige grunnleggende forskingen og for målrettede satsinger. Vi må sørge for at vi utdanner nøkkelkompetanse og for at alle har mulighet til etter- og videreutdanning gjennom hele karrieren

Samtidig må det legges til rette for økt forskning i næringslivet og for at grundere og etablert næringsliv har gode rammebetingelser, tilgang til et godt virkemiddelapparat og næringsrettede ordninger.

Nedenfor følger Akademikernes innspill til statsbudsjettet 2025.

Innspillene som er sendt til fagstatsrådene med forslag til konkrete tiltak er vedlagt.

Skatter og avgifter

Avvikling av ekstra arbeidsgiveravgift for inntekt over 850 000 kroner

Akademikerne er fornøye med at finansministeren lovte i media 1. februar 2024 at den ekstra arbeidsgiveravgiften fjernes helt i 2025. Det er svært viktig av hensyn til næringslivets forutsigbarhet at det gis slike signaler tidlig. Avgiften må fjernes allerede i statsbudsjettet for 2025.

Den ekstra arbeidsgiveravgiften ble lansert i statsbudsjettet 2023 uten forutgående prosess, medvirkning eller involvering fra partene i arbeidslivet. Den rammer både små og store bedrifter i hele landet. Avgiften forverrer rekrutteringsutfordringer som virksomheter peker på som det største hinderet for vekst, innovasjon og omstilling, og gjør det dyrere å ansette og beholde høyt utdannet arbeidskraft.

Skal vi løse de store utfordringene innen klima, natur, helse, samferdsel, energi og sikkerhet trenger vi flere virksomheter med spisskompetanse som utvikler nye løsninger basert på

forskning, utvikling og innovasjon. Da må vi legge til rette for dette, ikke skape usikkerhet og disincentiver som dette.

- **Akademikerne ber regjeringen avvike den ekstra arbeidsgiveravgiften i statsbudsjettet for 2025.**

Innføring av CBAM (karbontoll)

EU vedtok 25. april i fjor å innføre CBAM (karbontoll). Regjeringen har vurdert at forordningen ikke er EØS-relevant. Norge er derfor ikke rettslig forpliktet til å innføre CBAM og har så langt ikke tatt endelig stilling til om det skal innføres i Norge. Dersom Norge velger å stå utenfor kan det bety at Norge, for å sitere tidligere klimaminister Espen Barth Eide, blir et «dumpeområde for produkter med veldig dårlig klimaprofil som ikke lenger kan selges konkurransedyktig i Europa». Det vil også svekke konkurransesituasjonen til norske leverandører i Norge mot varer fra utlandet. Hvis industrien selv må bære kostnaden for økt Co2-pris mens importørene ikke trenger å betale klimatoll kan det i verste fall føre til industridød i Norge.

- **Akademikerne ber regjeringen raskt om å slutte seg til CBAM for å sikre norske virksomheter konkurransevilkår i det europeiske markedet; forhindre karbonlekkasje og sørge for at prinsippet om at forurenser betaler også gjelder importerte varer.**

Utvid opsjonsskatteordningen for oppstarts- og vekstselskaper

Opsjoner er et sentralt virkemiddel selskaper benytter for å kunne ansette nødvendig spisskompetanse og fremragende talenter tidlig i innovasjonsløpet, der ansatte aksepterer lavere lønn mot en andel opsjoner for å ta del i verdiskapningen. Opsjoner reduserer likviditetsbelastningen i utviklingsfasen før inntektene kommer.

Fra 1. januar 2022 fikk vi nye og bedre regler om skattelegging av ansatteopsjoner i oppstarts- og vekstselskaper i Norge. Samtidig utvidet Sverige sin ordning, slik at større selskaper omfattes. Grensen der er nå satt til 150 ansatte, i stedet for tidligere 50. Videre økte den maksimale nettoomsætningen eller balansesummen til 280 millioner kroner, i stedet for tidligere 80 millioner kroner. Sverige har de samme kravene knyttet til selskapets alder som i Norge (maks 10 år), og beløpsgrensene er maksimalt 3 millioner kroner per opsjonshaver og 75 millioner kroner totalt i personalopsjoner i selskapet.

Mange av selskapene, for eksempel innen biotech, livsvitenskap og avansert materialer og teknologi, har lang utviklingstid før produkter og tjenester kan kommersialiseres. Den maksimale varigheten på ansatteopsjonene bør derfor utvides.

- **Akademikerne ber regjeringen om å utvide opsjonsskatteordningen for oppstarts- og vekstselskaper til å omfatte virksomheter på nivå med Sverige og utvide den maksimale varigheten på ansatteopsjonene til 15 år.**

Pensjonssparing over 7,1G for selvstendig næringsdrivende

Vanlige arbeidsgivere får skattefradrag for privat tjenstepensjonssparing til sine ansatte på inntil sju prosent av bruttolønn opp til 12 G. I tillegg kan de spare 18,1 prosent av bruttoinntekten mellom 7,1 G og 12 G, og få fradrag for dette.

Selvstendig næringsdrivende (uten ansatte) kan derimot kun fradragsføre inntil sju prosent av personinntekt fra næringsvirksomheten mellom 1G og 12 G. De kan ikke, som vanlige arbeidsgivere, spare og fradragsføre inntil 18,1 prosent på toppen av dette for inntekter mellom 7.1 og 12 G.

Dette er ubegrunnede forskjeller i adgangen til skattegunstig sparing som bør rettes opp. Det er nødvendig for at systemet skal oppfattes rettferdig og for å gjøre det mer attraktivt å starte og drive egen virksomhet i Norge.

- **Akademikerne ber regjeringen om å bedre pensjonssparemulighetene for selvstendig næringsdrivende, slik at de får likeverdige muligheter som arbeidstakere til å spare til pensjon for inntekt over 7,1G.**

Kunnskap og forskning

Behov for et forsknings- og innovasjonsløft i næringslivet

Forskningsinnsatsen i norsk næringsliv må økes i tråd med nasjonale mål. Forskning i næringslivet bidrar til økt verdiskap og utvikling av nye produkter, tjenester og prosesser, men også til å styrke den nasjonale beredskapen på områder som helse, sikkerhet, klima og miljø. Gjennom samarbeid mellom næringslivet, forskning og UH overføres kunnskap og kompetanse mellom sektorer. Det styrker miljøene og akselererer innovasjon og teknologisk utvikling.

I regjeringsplattformen og i Langtidsplanen ligger 3 prosent-målet for norsk forskning fast. Målet skal realiseres innen 2030. Næringslivets forskningsinnsats skal utgjøre 2 prosent av BNP, og offentlige investeringer i FoU skal utgjøre 1 prosent av BNP. Imidlertid er andelen redusert, både den offentlige innsatsen og næringslivets FoU-innsats. For næringslivet gikk andelen ned fra 0,98 prosent av BNP i 2019 til 0,77 prosent i 2022.

Vi trenger både at eksisterende næringsliv investerer mer i forskning og vi trenger nye forskningsintensive næringer for å nå målet. Dette krever økt tilrettelegging fra det offentlige og en vesentlig styrking av de næringsrettede ordningene. Akademikerne foreslår derfor en øking i offentlige FoU investeringer de kommende årene, gjennom en vesentlig styrking av de næringsrettede ordningene.

- **Akademikerne mener at de offentlige FoU-investeringer må opp på minst 1,25 % av BNP for de neste fem årene. Formålet med økingen er å stimulere til økt forskningsinnsats i næringslivet i tråd med kommende strategi for mer FoU i næringslivet.**

Studiestøtten må opp

Programkategori 07.80, kap. 2410

Studiestøtten økte med 7 prosent for studieåret 2023-2024. Dette viste seg å bli spist opp av den høye inflasjonen. For studieåret 2024-2025 foreslo regjeringen å øke studiestøtten med 3,8 prosent, altså kun en prisjustering.

Studiestøttens kjøpekraft har falt siden midten av 90-tallet. For studieåret 1994/1995 utgjorde studiestøtten 1,58 ganger grunnbeløpet, mens den for 2023/2024 tilsvarer 1,17 ganger grunnbeløpet.

Ni av ti studenter sier de må jobbe ved siden av studiene, og mange så mye at det går ut over læring og studieprogresjon.

I 2023 valgte 7 prosentpoeng færre i alderen 15-25 å investere i høyere utdanning. Dette er dårlige nyheter for norsk verdiskaping og produktivitet.

Dersom studiestøtten økes til 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp, vil studenter få 40 000 kr mer å rutte med. De vil dermed kunne bruke mer tid på å studere fremfor deltidsjobben og raskere komme ut i ordinært arbeid.

- **Akademikerne ber regjeringen om å knytte studiestøtten til grunnbeløpet i folketrygden, og heve den til 1,5 ganger grunnbeløpet.**

Med vennlig hilsen,

Akademikerne

Lise Lyngsnes Randberg

Leder

Vedlegg 1: Innspill KD

Vedlegg 2: Innspill NFD